

מסורת הש"ס

(א) [ג'ל' למחלה] (ב) [מספ' תרומות פ"ו] (ג) [לעיל י"ח: (ד) כבודות כח. (ה) [קולר] (ו) [ש"פ] (ז) [וע"פ מוס'] סוכה לו. ד"ה אמרו מוס' מולין סד. ד"ה [חולדן].

תורה אור השלם

1. בי הגה הרשעים ידרכון קשת בוננו חצם על יתר לירות במו אפל לישיר לב: תהלים י"ב לא תאמרו קשר לכל אשר יאמר קדם הנה קשר ואת מורא לא תיראו ולא תעריבו: ישעיהו י"ב

3. מה קח פה ומי לך פה בי חצבת לך פה קבר חצבי מרום קברו חקקי סבלע משקן לו: ישעיהו כ"ב טו
4. הבה יי משלטך טלמלה גבר ונתן עטה: ישעיהו כ"ז י"ג
5. והצדור אשר בו הנוגע בגדי זיהו פרמים וראשו יתנה פרוע ועל שפם יעטה וקטא קטא יקרא: יקרא י"ב מה
6. צנפן יצנפן צנפה בדר אל ארץ רחבת ידים שמה תמות וקמת מרבבות בלודך קולן בית אדניך: ישעיהו כ"ב י"ח

גליון הש"ס

גמ' א"ל ואי קרי לבו רועה צא: ע"פ ג"ד דף ע"א מוס' ד"ה דלרמי:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קשר וכו' דנענין ב"ד נאמנין וכו' אינו נאמנין הס"י:

לעזי רש"י

דורות"א [רד"ה] [א. סוגי המחוק את הויתים תחת הקורה בבית-הבד.].

מוסף רש"י

לעקל בית הבר. כמין קופה מסורגת נוסדה ואמרי סמיטת הוימים טמן הפת בלוחו עקל ומניח עליו קורה ומכניחו להולא הסמקה השאל (ע"ז עה).

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

אוספין כשרין. דמני למיכלניהו קודם זמן הביעור: ואולי עניני **אספי להו.** כשזלי המעות והוו להו סומרי שביעית ותמננה אמר לאכלה ויקרא כהן ולא לחסורה (ע"ז סב). והכי משמע מתניתין בתחלה לאלו הפסולין עכשו משום סומרי שביעית היו קורין אותן אוספי שביעית וכשרין משרבו האנסין חזרו לקרות את האוספין סומרין ופסולין: **ארנונא.** מס עבדה המלך מן התבואות כך וכך כורין מן השדה לשנה: פוקו זרעו **שביעית.** שביעית זמן הזה דרצנן דשקלתניהו מיניה ולא איצטריכו לי: א"ר שמעון בתחילה היו קוראין אותן אוספי שביעית: מאי קאמר אמר רב יהודה ה"ק בתחילה היו אומרים אוספי שביעית כשרין סוחרין פסולין משרבו ממציא מעות לעניים ואולי עניים ואספי להו ומייתו חזרו לומר אחד זה ואחד זה פסולין קשו בה בני רחבה האי משרבו האנסים משרבו התגרין מיבעי ליה אלא בתחילה היו אומרים אחד זה ואחד זה פסולין משרבו האנסין ומאי נינהו ארנונא כדמכרין רבי ינאי פוקו זרעו בשביעית משום ארנונא חזרו לומר אוספין כשרין סוחרין פסולין ר' חייא בר רזינקי ור"ש בן יהוצדק הוו קאולי לעבר שנה בעסיא פגע בהו ריש לקיש איטפיל בהדיהו אמר איזיל איחזי היכי עבדי עובדא חזייה לההוא גברא דקא כריב אמר להן כהן וחורש אמרו לו יכול לומר אגיסטון אני בתוכו תו חזייה לההוא גברא דהוה כסח בכרמי אמר להן כהן חומר א"ל יכול לומר לעקל בית הבר אני צריך אמר להם הלב יודע אם לעקל אם לעקלקלות הי אמר להו ברישא אילימא הא קמייתא אמר להו ברישא הא נמי לימרו אגיסטון אני בתוכו אלא הא אמר ליה ברישא והדר אמר להו הך מאי שנא כהן משום בדחשידי אשביעית (ד'תנן) (ב) סאה תרומה שנפלה למאה סאין של שביעית תעלה פחות מיכן ירקבו והיונן בה אמאי ירקבו ימכרנו לכהן בדמי תרומה הוין מדמי אותה סאה ואמר רב חייא משמיה דעולא זאת אומרת נחשדו כהנים אשביעית אמרו טרודא הוא דין כי מטו להתם סליקו לאיגרא שלפוחה לדגנא מתותיה אתא לקמיה דרבי יוחנן א"ל בני אדם החשודין על השביעית כשרין לעבר שנה הדר אמר לא קשיא לי מידי דהוה אשלישה רועי בקר (א) ורבנן אחושבנניהו סמוך והדר אמר לא דמי התם הדור אימנו רבנן ועברוה לההוא שתא הכא קשר רשעים הוא וקשר רשעים אינו מן המנין אמר רבי יוחנן דא עקא כי אתו לקמיה דרבי יוחנן אמרו ליה קרי לן רועי בקר ולא אמר ליה מר ולא מידי. אמר להו ואי קרי לבו רועי צאן מאי אמינא ליה מאי קשר רשעים שבנא הוה דריש בתליסר רבוותא חזקיה הוה דריש בחד סר רבוותא כי אתא סנהריב וצר עלה דירושלים כתב שבנא פתקא שדא בגירא שבנא וסיעתו השלימו חזקיה וסיעתו לא השלימו שנאמר י"ב הגה הרשעים ידרכון קשת בוננו חצם על יתר לירות במו אפל אמר דילמא חס ושלום נטיה דעתיה דקוב"ה בתר רובא כיון דרובא מימסרי אינהו נמי מימסרי בא נביא ואמר לו ²לא תאמרון קשר לכל אשר יאמר העם הוה קשר כלומר קשר רשעים הוא וקשר רשעים אינו מן המנין הלך לחצוב לו קבר בקברי בית דוד בא נביא ואמר לו ³מה לך פה ומי לך פה כי חצבת לך פה קבר הנה ה' ממלטלך מלטלה גבר אמר רב (ג) מלטולא דגברא עטה אמר רבי יוסי ברבי חנינא מלמד שפרחה בו צרעת כתיב הכא ועטך עטה וכתוב התם ועל שפם יעטה ⁶צנפן יצנפן צנפה כדור כדור וכו' נהפך כבודו לקלון כי הוה נפיק איהו אתא גבריאל אחדיה לרשא באפי משרייתיה אמרו

משרבו האנסין ומאי נינהו ארנונא. וא"ת ומשום ארנונא המירו לתרוס ולרועו דהויא איסורא מלאורייתא וי"ל דמיירי שביעית בזמן הזה דרצנן אזי נמי וי"ל דפוקו נפש הוא ששאל להם המלך מס ואין להם מה יפרעו ומתים בתפיסת המלך והכי איתמר צירושלמי משום חיי נפש: **לעבר השנה בעסיא.** וא"ת היאך היו מעבדין זעסיא הא עסיא חוזה לארץ היא דלאמרינן פ' חוקת הצמים (צ"ד דף טו. ו) וס' עסיא ואספמיא וכו' וי"ל דלעבר ר"ל לתשוב והכי משמע מדקאמר כהן וחורש משמע שביעית היתה ואין מעבדין השנה שביעית דלאמרינן (לעיל ד' ג'). **אגיסטון** אני בתוכה. פ"ה לשון ראשון שכר אני שמוכה וקרקע של נכרי הוא ולא נהירא דלאמרינן גיטין (דף סב. וס) אין עוודין עליו הכנכרי שביעית ע"כ נראה שפרש חסר שפירש הקונטרס משום ארנונא: **לעקל בית הבר אני צריך.** וקשה דמ"מ מה צרך מ"מ הוה משצח הכנס דהכי אמרינן פרק כלל גדול (ש"ט דף עג. וס) הזומר וזריך לע"ס חייב שמים משום קולר ומשום נטעו הכא נמי לחייב משום עבודת נטע וי"ל דצדיד ליה בלוחו ענין דודאי קשה ליה דליכא לחייבו משום נטע (כדלאמרינן ג"ז ש"ט דש"ט ג"ז ש"ט דמלכת מחשבת אסרה תורה והא מתעבדא מחשבתו אלז ג"ז שביעית אין לאסור רק היכא דמשצח הקרקע אלז הכא קשיא ליה וכה"ג שרי כדליתא פרק המוכר את הספינה (צ"ג דף ע"ג. וס) **ימכרו אלהים בדמי תרומה.** וא"ת והא אסור לעשות סחורה בפירות שביעית כדלאמרינן במסכת ע"ז (דף סג.) לאכלה ולא לסחורה וי"ל דסחורה היינו כשמוכרה בשוק כעין חנות דלמני לסחורה אלז פעם א' כעין אקראי זעלמא ליכא משום סחורה: **בדרך אל ארץ רחבת ידים.** פ"ה כדור כזרה יסוצבו חילות פ"ה כגז ששול גולה ל' דירה כמו מדור בזהלי רשע (מהללס פד) ל"א כדור פלוגי"ה זעל"ז כמו הכדור והאמוס (לקמן דף סח.) ואע"ג דלח כמיז כדור מ"מ אשכחו כי האלי דרשה דמיז (קלמט יב) דצרי חכמים דרצונות ורשעין (ירושלמי סנהדרין פ"ה) כדור של צנות שזרקין זו ליד חבירתה של אדם מונס דצרי מזה לנצירו ולתלמדיו זה לזה ומתפקחין זה מזה ולא כמיז כדרצונות:

רבינו חננאל

גבאי אלא בזמן שהמלכות מטילה מס כך וכך לבנתו מן היהודים מכל אחד ואחד לפי ממונו וכיון דחזי רבנן הני מוסכין שמעריכין העם ונחשאים מנם למקצת ומקילין עליון ומכבידין על מקצתן ויתר מן הראוי נמצא גזינן לפיכך פסלינהו רבנן: אמר רבא ורעה שאמרו חכמים כי הן פסולין בין רעה בהמה דקה בין רעה בהמה גסה מסתבאר הכי כדבאר מדרגן נאמנין עליו ג' רועי בקר מכלל דאלו לא אמר נאמנין עליו רעה בהמה גסה נמי פסולין הן לעדות ודחינן לדינא הן פסולין אבל לא לעדות מדרגתו ג' דאי לעדות ג' למה לי ואקשינן אלא מאי לדינא אמאי רועי בקר כל בי תלתא אתי דלא גמירי דינא פסילי ושננין אתא לאשמעינן אפי' הני דלא שכחו ביישוב אי קבלינהו עליה אינו יכול לחזור בו אמר רב יהודה סתם רועה כו' כלומר אצי"פ שלא ארחו ונטל משדות אחריז ומשליך לפני בהמתו פסול. אבל סתם גבאי כשר עד שיראו אותו גובה ויתר ממאי דחזי ליה: אבהו דר' יודא סתם גבאי הוה י"ג שנין כי הוה אתי ריש נהרא למתא הוה אמר ורבנן קא עמי בא בחדרך לדינן כי קא ניתא נפשיה אמר י"ג מי צדיקין לי בסדיני אהדינהו לפגוני דשקלתינהו מיניה ולא אצטריכו לי: אמר ר"ש בתחלה היו קורין אותן אוספי שביעית סוחרין שביעית והיו אומרים פסולין משרבו ממצי מעות לעניים ועניים אספי ומייתו להו בני מעות אמרו אחד זה וא' זה פסולין משרבו האנסין ומאי נינהו ארנונא כדמכרין רבי ינאי פוקו זרעו בשביעית חזרו לומר אוספין כשרין סוחרין פסולין משרבו האנסין חזרו לומר אוספי שביעית: ר' חייא בר רזינקי ר' יהושע בן יהוצדק הוו אולי לעבר שנה באסיא שבביעית פגע בהו ריש לקיש אזל בהדיהו חזייה לההוא גברא דכריב שבביעית אמר להו כהן וחורש כלומר כדומה אני שוה החורש שבביעית כהן הוא כי הכהנים הם השוים על השביעית א"ל יכול לומר אגיסטון אני בתוכה כלומר יכול הוא שאמר כהן וזמר אמרו לו יכול לומר אני בתוכו אמר להו וזמר שתיא לומר אני וזמר שתיא עבודת האיילן אלא זמורות לעקל בית הבר אני צריך לקשר לפיכך אני חותך אלו המזורות ומדרגתן סאה תרומה שנפלה למאה סאה שביעית תעלה פחות ממאה ירקבו ומפני מה אין מוכרין אותה לכהן

עין משפט נר מצוה

לג א מיי פ"ח מהל' שמיטת הלכה יא: לד ב ג מיי עס פ"ח הלכה יז: